LIBRIS | We know books

SERIA AUTOR

ORIANA FALLACI

DACĂ SOARELE MOARE

Traducere din limba italiană
de Ines Simionescu

Lebăda Neagră
Iași, 2026

LIBRIS | We know books

Cuprins

Partea întâi 7
Capitolul întâi 9
Capitolul al doilea 19
Capitolul al treilea 37
Capitolul al patrulea 52
Capitolul al cincilea 60
Capitolul al șaselea 77
Capitolul al șaptelea 88
Capitolul al optulea 106
Capitolul al nouălea 129
Capitolul al zecelea 146
Capitolul al unsprezecelea 170
Capitolul al doisprezecelea 175
Capitolul al treisprezecelea 192
Capitolul al paisprezecelea 204
Capitolul al cincisprezecelea 218

Partea a doua 237
Capitolul al șaisprezecelea 239
Capitolul al șaptesprezecelea 255
Capitolul al optsprezecelea 262
Capitolul al nouăsprezecelea 284
Capitolul al douăzecilea 307

LIBRIS | We know books

Capitolul al douăzeci și unulea 333
Capitolul al douăzeci și doilea 352
Capitolul al douăzeci și treilea 388
Capitolul al douăzeci și patrulea 411
Capitolul al douăzeci și cincilea 431
Capitolul al douăzeci și șaselea 454
Capitolul al douăzeci și șaptelea 470
Capitolul al douăzeci și optulea 478
Capitolul al douăzeci și nouălea 497
Capitolul al treizecilea 501
Capitolul al treizeci și unulea 511
Capitolul al treizeci și doilea 519
Capitolul al treizeci și treilea 544
Capitolul al treizeci și patrulea 559

Nota editorului italian 577
Oriana Fallaci, „Chiar vreți să vă schimb părerea?” 581

LIBRIS | We know books

Capitolul întâi

Piatra nu se vedea, atât era iarba de deasă și de bogată: m-am împiedicat de ea și am căzut cât eram de lungă, paralel cu strada. Nimeni nu mi-a venit în ajutor. Și pe urmă cine? Nimeni nu mergea pe strada aceea și poate pe nicio stradă din oraș. Nimeni în afară de mine. Nu era nimeni, nimeni cu două tălpi și două picioare, un corp deasupra celor două picioare, un cap deasupra corpului: nu erau decât automobile care alunecau pe lângă mine îndepărtându-se, grase, ordonate, întotdeauna cu aceeași viteză, la aceeași distanță, și nu cu un bărbat înăuntru, o femeie. De acord, la volan ședeau figuri umane: dar atât de nemișcate, de calme, încât cu siguranță nu erau bărbați, femei, ci automate, roboți. Tehnologia modernă nu este oare în măsură să fabrice roboți identici cu noi? Prima lege a roboților nu este oare „nu uita că nu trebuie să interferezi cu acțiunile umane decât dacă oamenii solicită intervenția ta". Eu solicitam, oare, o astfel de intervenție? Dimpotrivă. Întinsă pe iarba aflată de-a lungul șoselei, cu obrajii în flăcări de rușine, speram doar să nu mă vadă nimeni, să nu râdă nimeni de mine. Și roboții ascultau: alunecând mai departe unși, ordonați, întotdeauna cu aceeași viteză, la aceeași distanță, nici măcar întrebându-și calculatorul electronic dacă femeia aflată la câțiva pași era moartă sau vie și, dacă era vie, de ce nu se ridica în picioare. Nu mă ridicam pentru că observasem ceva absurd, atroce: iarba aceea nu avea miros de iarbă.

Mi-am băgat nasul înăuntru, am inspirat. Nu, nu avea miros de iarbă, nu mirosea a nimic. Am luat un fir între degetul mare

LIBRIS We know books

și arătător, am tras. Nu, nu se dezrădăcina, nici măcar nu se rupea. Am scormonit cu unghia în jos la bază, căutând un grăunte de pământ. Nu, nici măcar un grăunte de pământ nu se putea lua: ce ciudat. Și totuși, era pământ, avea culoarea pământului, consistența pământului. Iar iarba plantată acolo era iarbă, avea culoarea ierbii, consistența ierbii, iarbă moale, udată chiar printr-un sistem ingenios de stropire pentru a rămâne verde, pentru a crește, Doamne, oare nu deliram, visam, peluza aceea era o peluză, da, sigur, era o peluză... Era o peluză? Din nou mi-am băgat nasul înăuntru, am inspirat. Din nou am apucat un fir între degetul mare și arătător, am tras. Din nou am scormonit cu unghia în jos la bază, căutam un grăunte de pământ și, aproape ca un cuțit înfipt în creier, bănuiala a devenit certitudine. Era o peluză de plastic. Da, de plastic. Și toate peluzele pe care le-am văzut în acele zile, peluzele aflate de-a lungul bulevardelor, peluzele aflate de-a lungul autostrăzilor, peluzele din fața caselor, bisericilor, școlilor, peluzele îngrijite de grădinari, udate, tratate ca peluze vii, peluze adevărate, peluze care se nasc și mor, erau așadar din plastic. Un lințoliu imens din plastic, de iarbă care nu s-a născut și n-a murit niciodată, o bătaie de joc.

Ca înțepată de mii de viespi, m-am ridicat, m-am întors în fugă la hotel, am deschis ușa apartamentului meu și aproape că am căzut pe cactusul care decora camera de zi. Era un cactus mare: verde, suculent, plin de țepi și cu o floare deasupra. Am pipăit mai întâi floarea, am îndoit-o, am răsucit-o: a rămas intactă. Mi-am băgat un deget printre țepi, am apăsat pulpa, am implorat o picătură de lichid: mi-a răspuns o moliciune de cauciuc. Am strâns țepii cu ambele mâini, rugându-mă cu disperare să mă înțepe, să-mi spună te-ai înșelat: nu mi-au dat decât o gâdilitură ușoară, țepii erau de aluminiu, cu vârfurile rotunjite. Și ficusul de pe coridor? Fals și el, se-nțelege. Și gardul viu din grădină? Fals și el, se-nțelege. Și poate că erau falși până și

LIBRIS | We know books

copacii în jurul cărora nu erau niciodată nici musculițe, nici păsări: fiecare fir de iarbă, fiecare ramură, fiecare frunză era falsă în acest oraș verde, unde nimic nu se năștea, nu creștea, nu murea. False margaretele, azaleele, rododendronii. Falși trandafirii din acea vază... Vaza stătea pe televizor și, apropiindu-mă, nu mai aveam nici speranță și nici îndoială. Am scos încet un trandafir, l-am ridicat până la înălțimea feței, l-am lăsat să cadă, iar trandafirul a făcut poc! apoi s-a spart de podea în mii de cioburi minuscule de sticlă. Pe podea a rămas o brumă, o picătură de lumină. Ajunsesem la Los Angeles, prima etapă a călătoriei mele în viitor și în mine însămi.

Totul începuse, la urma urmei, din cauza unei picături de lumină: îți aduci aminte, tată? Picătura de lumină alerga de-a lungul ecranului televizorului, atât de mică și de lipsită de greutate, încât aș fi putut să o iau cu vârful unei unghii de la degetul mic, să o așez în palmă și să o fur. Nici măcar nu strălucea așa de tare, îți amintești? Pulsa la fel de stins ca licuricii care se aprind și se sting în nopțile de august în jurul gardurilor vii, pentru a fi prinși de copii și a sfârși într-un pahar. Deseori dispărea, se făcea nevăzută în întuneric exact ca licuricii, iar televizorul devenea un gard viu care o înghițise și nu mi-o mai dădea înapoi. Cu îngrijorare, cu furie, aș fi vrut să scotocesc în interiorul acelei sticle netede, să-i mut mecanismele și frunzele, să o am din nou ca s-o închid într-un pahar. Dar iată că se întorcea, se reaprindea și era mult mai mult decât un strop de lumină: era o stea. Prima stea produsă de oameni. Grosolană dacă am fi văzut-o de aproape, tată, mare cât o damigeană și cu un nume ridicol, furios: sputnik. Însă o stea, o stea, iar oamenilor le trebuise un miliard de ani pentru a construi acea stea, iar din steaua aceea s-ar fi născut alte stele, mai mari, mai puternice, capabile să urce mai sus, să ne ia cu ele: până când și noi am putea pleca de pe Pământ, să ne scufundăm în infinit, să devenim licurici lipsiți de greutate: „Tată! Nu-i așa că este extraordinar, tată?", ți-am strigat.

LIBRIS | We know books

Tu citeai ziarul. Cu o încetineală exasperantă ai coborât ziarul, dezvăluind doi ochi albaștri și bătrâni, un chip sceptic și bătrân, pământean, și ai mormăit:

— Ce este extraordinar, să auzim.

— Să mergem pe Lună, tată! Nu înțelegi ce înseamnă picătura aceea de lumină? Că vom merge pe Lună, pe alte planete!

Cu o încetineală și mai exasperantă ai împăturit ziarul și l-ai așezat pe masă. „Numai când mă gândesc la asta și mă cuprinde o mare supărare. Să mergem pe Lună, care e rostul? Oamenii vor avea mereu aceleași probleme, pe Pământ ca și pe Lună; vor fi mereu bolnavi și răi, pe Pământ ca și pe Lună. Și apoi mi se spune că pe Lună nu există mări, râuri sau pești, nici păduri, câmpuri sau păsări: nici măcar nu aș putea merge la vânătoare sau la pescuit acolo."

Da: iubești doar lucrurile care au rădăcini pe acest pământ și nu înțelegi povestea omizii care așteaptă să devină fluture. N-am reușit niciodată să te fac să urci în avion, doar o dată am fost acolo ca să te conving: când voiai să vezi Grădina Botanică din Londra. Ți-am adus broșura Grădinii Botanice și, împreună cu ea, biletul de avion, iar tu ai răsfoit cu bucurie broșura, restituindu-mi biletul:

— Cu trenul nu, nu se poate?

— Durează prea mult, tată.

— Atunci nu vin.

A plecat mama în locul tău, care, pe întreaga durată a călătoriei, și-a menținut legată centura de siguranță, crezând-o parașută, și din timp în timp spunea: „Tatăl tău are dreptate, ce-i cu graba asta?" Viteza pentru voi este grabă și nu vă plac avioanele. În inima voastră, pun pariu, credeți ce credea bunicul, pentru care avioanele erau păsări sălbatice pe care să le lovești cu bastonul. Când ne bombardau, bunicul nu se refugia în pivniță, îți amintești. Își punea pălăria, ieșea pe stradă și, ridicându-și bastonul spre cer, striga: „Bădăranilor! Bădăranilor!" Nu ți-am răspuns însă și am rămas să privesc picătura mea de lumină

LIBRIS | We know books

care muri brusc, devorată de un chip care descria traiectoria, călătoria, și atunci m-am simțit dezamăgită ca în diminețile din copilărie, când mă trezeam și alergam la licuriciul meu din pahar, dar licuriciul nu mai era, în locul lui era un bănuț, o voce care spunea ai văzut, licuriciul s-a transformat într-un bănuț, așa că mă înfuriam, răspundeam eu vreau licuriciul, nu vreau bănuțul, și râdeau toți. Părea că râde până și bănuțul care, aruncat pe jos, zăngănea răutăcios, iar eu mă simțeam neînțeleasă, grotescă, îmi căutam cuvintele și nu le găseam, iar dacă le găseam, mi-era rușine să le rostesc. Nu mi-a fost însă rușine să le rostesc în acești ani, de fiecare dată când o nouă stea părăsea pământul împreună cu un om care se numea Gagarin sau Shepard sau Titov sau Glenn sau Popovich[1] sau Cooper? El pleca, iar eu plecam cu el. El plutea în vid, iar eu pluteam în vid cu el. El se întorcea, iar eu mă întorceam cu el. Dar cum poți să spui anumite lucruri, tată? Nimic nu frânează ca pudoarea, teama de a te face vinovat de retorică. Ironia este ușoară, credința dificilă, și nimeni nu râde de tine dacă ironizezi, dar toți sunt gata să-și bată joc de tine dacă reciți un act de credință. De o parte eram eu, fetița care crede în stele, iar de cealaltă parte erai tu, adultul care crede în Pământ.

— Oh! A dispărut, tată!

— Ce anume?

— Sputnikul.

— Nu fi ridicolă. Lasă-mă în pace.

— Dar, tată...

— Ți-am spus deja că nu mă interesează, că nu mă privește.

— Pot să înțeleg că nu te interesează, dar nu și că nu te privește: te privește, și încă cum, tată. Îl privește și pe cel care este orb, care este surd, care...

---

1. În original (transcriere occidentalizată), Popowski – Pavel Romanovici Popovich, primul ucrainean în spațiu, pilot al misiunilor Vostok 4 și Soyuz 14 (n.r.).

LIBRIS | We know books

— Ce orb, ce surd! Eu iubesc Pământul, înțelegi? Iubesc frunzele și păsările, peștii și marea, zăpada și vântul! Și iubesc verdele și albastrul și culorile și mirosurile, și nu mai e nimic altceva, înțelegi? Nu avem altceva, iar eu nu vreau să-l pierd din cauza rachetelor voastre, înțelegi?

Te-ai înfuriat, erai livid. Și fiecare mușchi al tău mă invita să tac, să nu mai insist cu prostiile mele. Însă eu nu mai puteam să tac: se deschisese între noi ca o prăpastie, un război care trebuia dus. Și ți-am spus, nu știu dacă astea au fost cuvintele, și eu iubesc Pământul, tată. Este casa mea și o iubesc. Însă o casă din care este imposibil să ieși nu este o casă, este o închisoare: și tu mi-ai explicat întotdeauna că omul nu este făcut pentru a sta la închisoare, este făcut să evadeze și nu contează dacă riscă să fie ucis evadând. Ți-am spus că, dacă este adevărat basmul că omul se trage din mare, unde înainte era pește, atunci și marea era pentru el o închisoare din care evadarea părea o nebunie. Și totuși a evadat, și încet, cu răbdare, dureros, s-a ridicat până la țărm și s-a prăbușit în aer. Nu respira în aer, tată. Branhiile sale implorau apă, apă, apă, și în acel gol lipsit de lichid, se înneca, se sufoca, murea, Pământul era un infern pentru el, un coșmar alb de lumină care îl orbea, îl lipea ca o ventuză, dar încet, cu răbdare, dureros, încercând din nou, murind din nou, încercând din nou, timp de milioane și milioane de ani, a reușit să nu se mai sufoce în aer, să nu mai fie orbit de alb, să nu mai rămână lipit de țărm. Și-a făurit plămâni adaptați și a reușit să respire în aer. Și-a făurit ochi adaptați și a reușit să privească albul. Și-a făurit picioare adaptate și a reușit să se deplaseze pe pământ. Și-a făurit o coloană vertebrală adaptată și a reușit să se ridice în picioare. Și-a făurit mâini adaptate, cu degete, și a reușit să apuce lucruri. Și astfel, într-o zi, și-a dat seama că putea face mai mult: putea să gândească. Și, gândind, a știut că este om. Și i-a plăcut atât de mult să fie om, încât ca om a inventat ceea ce natura nu inventase încă. A frecat repede două pietre și a aprins focul. A tăiat felii un copac și a construit

LIBRIS | We know books

roțile. A pus laolaltă focul și roțile și a construit trenul. Despre tren a descoperit că putea merge repede și departe, putea zbura ca păsările: și a devenit invidios pe păsări, le-a furat aripile, le-a atașat trenului și a zburat. Mai sus, tot mai sus, până când a devenit invidios pe stele și a creat copii rudimentare ale stelelor și a zburat cu ele: ca să vadă dincolo de ușa închisă a cerului. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, dacă o ușă este închisă, nu-ți vine s-o deschizi și să te uiți să vezi ce este înăuntru, tată? Istoria omenirii nu este, oare, una alcătuită din uși închise și deschise? Răspunde, tată.

Tu clătinai din cap. „Poți s-o deschizi, desigur. Ești în stare s-o deschizi și o deschizi. Dar dacă acea ușă este ultima ușă, unde te conduce? Îți spun eu unde: cu capul înainte în gol. Viitorul la care visați voi nu este decât un salt cu capul înainte în gol. Veți cădea de la primul pas și, din fericire pentru mine, nu voi fi acolo ca să privesc și să plâng."

Chiar așa ai spus, apoi te-ai ridicat, și coridorul te-a dus de acolo cu pași târșâiți. Era o după-amiază de toamnă, îți aduci aminte, și stăteam în casa noastră de la țară. Pe ferestre intra miros de ciuperci și de rășină, pădurea scânteia de iarbă-neagră roșie și viorie, în podgorii ciorchinii de struguri atârnau, legănându-se, umflați de suc. În curând avea să fie vremea recoltei, strugurii aveau să fiarbă în butoaie, iar în acea pace îmbătătoare castanele ar fi început să cadă cu mici bubuituri rotunde, în bucătărie mama gătea marmeladă de mure.

— Doamne, se arde, se lipește!

— Mama, pot să gust?

— Pleacă, am spus!

Ai observat vreodată cât de frumoși sunt chiparoșii noștri de la fereastra din bucătărie? Îți vine să-i mângâi, dacă întinzi un deget, ți se pare că le simți vârfurile ca o pensulă, netede ca o catifea. Chiar nu știu de ce tocmai în acea zi am decis să fac această călătorie printre oamenii care ne pregătesc viitorul. Poate că a fost fraza ta despre gol: „Un salt cu capul înainte în gol."

LIBRIS | We know books

Suntem mereu fascinați de gol. Cu cât este mai adânc, cu cât este mai întunecat, cu atât ne atrage mai mult: o misterioasă chemare a iubirii. Nu are niciun rost să amânăm plecarea: eu o amânasem ani de zile și acum, iată-mă aici, printre peluze de plastic, plante de cauciuc, trandafiri de sticlă, roboți, un trup pe două picioare, un cap pe corp, căutând răspunsul la răspunsul tău, tată.

Cu gesturi calme, hotărâte, m-am aplecat să culeg de jos bruma care fusese un trandafir. Dar imediat m-a înțepat o aș-chie, din deget mi-a înflorit o picătură de sânge și, la fel ca băieții care visează să fugă de acasă, dar odată fugiți ar vrea să n-o fi făcut niciodată, m-a cuprins un sentiment puternic de pierdere. Este frumos să fugi dacă ți se pare corect și vrei asta: în timp ce închizi ușa în urma ta, te simți mai viu, drumul este mereu o prerie nemărginită, iar trenul o promisiune pe termen lung. Însă, când trenul se pune în mișcare, vagonul devine o cușcă fără aer, ziua de mâine un tunel care te va conduce cine știe unde. Dintr-odată descoperi că ești bolnav, lovit de mii de amenințări, îți regreți patul care era moale și cald, casa care era confortabilă și bună, și nu mai știi ce vrei. Ne temem cu toții de viitor și deplângem cu toții trecutul și suntem cu toții nesiguri la început, tată. Iată de ce această carte va fi deseori un leagăn obsesiv între ieri și mâine: cele două lumi care de-acum ne despart într-un timp atemporal. Iată motivul pentru care mă voi adresa des ție în această carte. Indiferent dacă te amuză sau te deranjează, citește-o meditând la ea, tată: tot ce conține, de la prima până la ultima pagină, mi s-a întâmplat cu adevărat sau am văzut cu adevărat, sau am simțit cu adevărat, sau am gândit cu adevărat. Sunt adevărate numele de persoane, sunt adevărate numele de locuri. Sunt adevărate datele și sunt adevărate discuțiile pe care le relatez. Sunt adevărate propriile îndoieli, propriile entuziasme și propriile lașități: nimic din această carte nu este inventat, foarte puțin a rămas nespus.

LIBRIS We know books

Această carte este un jurnal, tată, jurnalul unui an din viața mea: iar eu ți-l ofer pentru a continua conversația pe care am început-o despre acea picătură de lumină.

Los Angeles era o bancă de ceață, iar soarele o pată neclară galbenă. Cerul avea culoarea noroiului și era foarte cald. Am sunat la Biroul de Informații Meteorologice și am întrebat când ar urma să plouă. O voce metalică a răspuns că pentru următoarele șaptezeci și două de ore și cincizeci și șase de minute nu se prevedea nicio precipitație atmosferică. Nu, niciun fel de bancă de ceață: doamna era evident din străinătate, doamna nu știa că în Los Angeles ceața nu este ceață, ci fum provocat de țevile de eșapament ale automobilelor. Nu, niciun fel de pată neclară galbenă: doamna era evident foarte incultă, doamna nu știa că la Los Angeles soarele... Cine știe cum este Soarele dincolo de albastrul care este numit cer. Trebuie să fie mult mai frumos, nu asta strigă toți când sunt acolo sus? În rusă, în americană: „*Udivitelnîi! Wonderful!* Minunat!" Cine știe cum e să plutești imponderabil în gol: Edward White nu mai voia să reintre în capsulă când a aflat asta. Gata, îi spunea McDivitt, gata. Intră la loc, Eddie. Încă puțin, răspundea Edward White, încă puțin, este distractiv, îmi place. Intră la loc, Eddie, intră la loc. Nu, este distractiv, îmi place. Părea un copil care se bălăcește pentru prima dată în mare, iar marea este ceva în care te poți abandona fără să cazi. Timp de treizeci și patru de ani, milioane și milioane de ani, toți anii vieții sale, ai vieții noastre, a fost o piatră care la cel mai mic salt cădea la loc, un corp de plumb care la fiecare cădere se rupe: acum, în schimb, putea să stea acolo, fără plumb, fără corp, fără teamă, o pană, o pată argintie care zboară mai repede decât gândul, atât de repede de parcă am sta pe loc, dar nu este magie, este o realitate, și din acea realitate privești Soarele, care e *udivitelnîi*, *wonderful*, minunat. Însă prețul, prețul pentru a afla asta, pentru a vedea asta, pentru a încerca asta, care era? Prețul pe care deja îl plăteam:

LIBRIS | We know books

peluze de plastic, plante de cauciuc, trandafiri de sticlă? Chiar mai mult? Și cât, cu cât mai mult? Ce anume, ce anume mai mult? Sugându-mi degetul din care continua să înflorească o picătură de sânge, am închis telefonul și am plecat să mă întâlnesc cu Cesare. Îți aduci aminte de Cesare, nu? Da, locuiește la Los Angeles de mulți ani, este actor acolo, și-a luat chiar și cetățenia. S-a schimbat? Uite, dacă îi vorbești despre Lună și despre Marte, îți întoarce spatele. Spune că Marte este un zeu grec, iar Luna este un felinar frumos cu care să încânți fetele prostuțe și să le aduci în pat.